פנינים יקרים מבית היוצר של הספרים

להתעדן באהבתך

גיליון מס' 538 תשפ"ז

העלון טעון גניזה ◆ אין לקרוא בשעת התפילה!

וירא

רעיון בפרשה

"כי משחיתים אנחנו את המקום הזה" (י"ט, י"ג)

רבותינו במדרש (ב"ר סח, יב) אמרו, שמכיון שהמלאכים דברו בלשון גאוה ואמרו: "כי משחיתים אנחנו את המקום הזה", שכביכול הם משחיתים ולא הקב"ה, לכן נענשו ונדחו ממחיצתם מאה שלושים ושמונה שנה! ואלה הם אותם המלאכים שראה יעקב בחלומו, שראה סולם מוצב ארצה ומלאכי אלהים עולים ויורדים בו, שראה אותם שבים למחיצתם (וכ"ה בתרגום יונתן בראשית כח, יב).

שמעתי מהמשגיח הרה"צ ר' יחזקאל לוינשטיין זצ"ל, שהנה ודאי שכשהמלאכים אמרו, "כי משחיתים אנחנו", לא היתה כוונתם שהם קובעים שעל סדום להיהפך, אלא התכוונו שהם שלוחיו של ה'. בכל זאת כיון שבדיבורם היה נשמע כאילו שהם המשחיתים, לכן נענשו ונדחו ממחיצתם קל"ח שנה (ע"ע מש"כ בזה הגר"ח פלאג'י בספרו כף החיים, סימן א אות יג).

נמצינו, אם כן, למדים מכאן כמה מוטלת על האדם חובת הזהירות להישמר מלומר: "אני אעשה דבר פלוני", "אני אלך לשם", שהרי אם לא יוסיף 'אם ירצה השם', אפילו שבמחשבתו התכוון לכך, כיון שבפועל זה נשמע כאילו דבר זה תלוי בו, יתכן שיענש על כך. ומי יודע כמה עונשים רח"ל האדם מביא על עצמו בדיבורים כאלו.

ולמעשה דבר זה כבר כתבו השל"ה על הפסוק (במדבר ט, כג) "על פי ה' יחנו ועל פי ה' יסעו", שהאדם צריך לומר על כל דבר ודבר שעושה, אם ירצה השם, בעזרת ה' יתברך וכדו'.

("אמת ליעקב" עמ' קנ)

***

"רבות מחשבות בלב איש ועצת ה' היא תקום"

"היא" – ראשי תיבות אם ירצה ה'.

אדם חושב הרבה מחשבות ומתכנן כל מיני תוכניות ואין לו הצלחה, ומדוע? משום שהוא לא אומר אם ירצה ה' אלא הוא תולה את הצלחתו במעשי ידיו. "היא תקום" על ידי שאומר אם ירצה ה' הוא גורם לדבר להתקיים על ידי שזוכה לסיעתא דשמיא.

החפץ חיים כאשר רצה לומר שהוא הולך לחדר השני הוא אמר כך: "בעזרת ה' אני עובר לחדר השני".

ומשנשאל האם עד כדי כך צריך לומר?!

החפץ חיים ענה בלי עזרת ה' לא ניתן לעבור את מפתן הדלת ועם עזרת ה' ניתן לחצות את האוקיינוס.

שפה ברורה

המילה: רובם ככולם (רובו ככולו)

משמעות נכונה: רב הדבר נחשב כאילו כולו מקשה אחת והמיעוט אינו נחשב (תיאור המסקנה – הרוב קובע)

משמעות לא מדויקת: רוב הדבר אך לא כל הדבר, כמעט כל הדבר (תיאור המציאות – יש רוב לדעה מסויימת) (מופיע גם בספרי השו"ת)

מקור: (הוריות ג:)

("בנין שלם")

וורטים לשולחן שבת

"וירא אליו ה' באלוני ממרא והוא יושב פתח האהל כחום היום" (י"ח, א')

אם נתבונן בפסוקים הקודמים נראה שעד כאן הוזכר שם השי"ת בשם "אלקים" כמו בפסוק לעיל (יז, יח) "ויאמר אברהם אל האלקים לו ישמעאל יחיה לפניך", ובפסוק שאחריו "ויאמר אלקים אבל שרה אשתך ילדת לך בן". וכאן לראשונה מוזכר שם ה' בשם הוי-ה. מדוע?

שאלה נוספת לעיל (יז, יז) כתוב שכשהקב"ה נגלה אל אברהם, הוא נפל על פניו "ויפול אברהם על פניו". מדוע כאן, כשהקב"ה נראה אליו, אין הוא נופל על פניו?

כתב רבנו בחיי וז"ל: "מי יעלה לנו השמימה" יש בכאן רמז, כי השם המיוחד (שם הויה ברוך הוא) לא תתכן השגתו, כי אם לעם ישראל הנימולים, שהם חתומים באות ברית קודש. ומצינו גם כן שלא יתנבא מעומד אלא מי שהוא נימול, שכן מצינו באברהם קודם המילה שכתוב בו (בראשית י"ז, י"ז) "ויפול אברהם על פניו", לא היה מתנבא אלא נופל, לאחר המילה מעומד שכן כתוב (בראשית י"ח, כ"ב) "ואברהם עודנו עומד לפני ה'".

ובלעם לא התנבא מעולם אלא נופל, שנאמר (במדבר כ"ד, ט"ז) "נופל וגלוי עיניים". וכן רמזו משה במה שאמר להקב"ה בסנה (שמות ג', י"ג) "ואמרו לי מה שמו מה אומר אליהם" יאמר כי הנימולים ישאלוהו על השם המיוחד, עכ"ל.

והרמז הוא כי ראשי התיבות של הפסוק "מי יעלה לנו השמימה" הוא: מילה. והסופי תיבות הוא שם "הויה" ברוך הוא. לומר שעל ידי המילה יש כח לעלות לשמים ולהשיג השגות בשם הוי"ה ודו"ק.

ולכן כשכאן מדובר אחרי שאברהם אבינו עשה ברית מילה. נכרתה כבר הברית בינו לבין הקב"ה. לכן, עד כה הוזכר שם ה' בשם "אלקים" שהוא מידת הדין, ומעתה מוזכר שם ה' בשם הוי-ה שהוא מידת הרחמים.

כל עוד לא היה אברהם אבינו מהול, היה מן הצורך שיפול על פניו בעת שהקב"ה מתגלה אליו, משום שערל לא היה יכול להביט בפני האלקים. אבל לאחר שעשה ברית מילה שוב אין הוא צריך ליפול על פניו, כי מעתה יכול הוא להסתכל בפני השכינה.

יש ראיה לכך שערל לא יכול להסתכל בפני השכינה, והוא חייב ליפול על פניו, מהמעשה המובא במדרש (משלי פרשה א):

מלכת שבא שמעה על חכמתו של שלמה המלך והיא באה אליו כדי לראות את חכמתו מקרוב. היא הביאה לפניו שמונים ילדים, ארבעים מתוכם בנים וארבעים בנות, כולם באותו גובה, עם אותה תספורת, לבושים באותם בגדים, ואמרה לו לזהות מי מהם בנים ומי מהם בנות. שלמה המלך רמז לסריסיו שיביאו לפניו אגוזים וקליות, והחל מפזרם לפניהם. הזכרים נטלו והניחו אותם בתוך הכיסים של בגדיהם הפנימיים, והנקבות, שהיו צנועות, הניחו אותם בסודריהם. אמר לה: אלו זכרים ואלו נקבות. אמרה לו מלכת שבא: בני, חכם גדול אתה, אך הבה ונראה את חכמתך במקרה הבא: הביאה לפניו שמונים בנים זכרים. חצים מהולים וחצים אינם מהולים, וביקשה ממנו לזהות מי מהם המהולים ומי מהם שאינם מהולים. שלמה המלך רמז לכהן הגדול, ופתח את ארון הברית. המהולים שבהם כרעו בחצי קומתם, ולא עוד אלא שפניהם התמלאו מזיו השכינה, ואילו הערלים נפלו על פניהם. מיד אמר לה: אלו מהולים ואלו ערלים. אמרה לו: מהיכן ידעת דבר זה? אמר לה: מבלעם, דכתיב (במדבר כד, ד) "אשר מחזה ש-די יחזה נופל וגלוי עיניים".

כך גם, כאמור, בנידון דידן: עד עכשיו לא יכול היה אברהם אבינו להסתכל בפני שכינה, ובכל פעם שהקב"ה דיבר עמו, היה נופל על פניו. אבל לאחר שעשה ברית מילה: "וירא אליו ה'" בלי שנפל על פניו.

סיפור לשבת

שמעתי על הגאון רבי עובדיה יוסף זצ"ל סיפור נפלא:
בעת שכיהן כרב ראשי, הגיעה אליו אשה מסורתית, ובפיה שאלה נוראה. הרופאים אומרים לה שהיא חייבת להפיל את הוולד, כיון שעל פי כל הבדיקות שעשו לא יוולד תינוק בריא, וצפויות בעיות קשות. האשה החליטה שלא תעשה צעד הרה גורל כזה בלי לשאול רב גדול, והגיעה אל הרב עובדיה.
הרב שמע את השאלה ואמר: "לפי הנתונים שמסרו הרופאים, אסור להסכים בשום פנים להפיל את הוולד. את תסרבי, והכל יהיה בסדר בעזרת ה'".
"ומי ידאג לילד אם הוא לא יהיה בסדר?" שאלה האשה.
"אני אדאג לו!" אמר הרב. "אני לוקח אחריות".
בשעה טובה ומוצלחת נולדה בת בריאה ושלמה. כל החששות התבררו כמוטעים, ולא היתה שום בעיה. הפחד הנורא היה, כנראה, כפרת עוונות, ובפועל היתה השמחה שלמה.
עברו שנים. הבת הזאת כבר למדה בסמינר, אבל באמצע הסמינר היא נחלשה יותר ויותר מבחינה רוחנית. יום אחד, לאחר שהתעוררו בעיות קשות בצניעות, החליט מנהל הסמינר שאין ברירה והוא חייב לסלקה.
בערב הגיע המנהל לחתונה שאליה הוזמן ופגש שם את הרב עובדיה יוסף שסידר חופה וקידושין. המנהל החליט שלפני שהוא עושה את הצעד הקשה של סילוק תלמידה, ראוי שישאל על כך את הרב עובדיה.
ניגש המנהל אל הרב, ותיאר באוזניו עד היכן הגיע המצב. אמר לו הרב עובדיה: "אתה צודק, צריך לסלק אותה כי היא מקלקלת את הבנות האחרות. אין ברירה. אבל תעשה לי טובה, לפני שתסלק אותה תגיד לה שתבוא אלי".
הרב עובדיה, שכל רגע היה יקר לו, הכניס את הבת אל ביתו, וישב ודיבר איתה במשך רבע שעה, כשדמעות זולגות מעיניו. "את יודעת מי את?, הוא אמר לה, "את בת מלך!"
הוא הראה לה מכתבים עם שאלות שנשלחו אליו מכל רחבי העולם, ואמר לה: "את יכולה לזכות לבעל שיאיר את כל העולם בתורה שלו! את יכולה לזכות להיות אמא של גדול הדור! למה את מקלקלת לעצמך בהתנהגות שלך? לא מתאימה לך התנהגות כזאת!"

מחוץ לחדר כבר היה תור גדול של אנשים, שכולם מחכים להיכנס לרב, אבל הרב עדיין משוחח עם אותה בת בלב נשבר.
ראתה הבת שכך ואמרה: "הרב, בסדר. אני מקבלת על עצמי לתקן את ההתנהגות שלי, ומה שהסמינר יגיד אני אעשה".
הרב כתב מכתב למנהל הסמינר, וביקש לתת לה ניסיון אחרון.
הבת אכן חזרה בתשובה בלב שלם, והתחזקה ביראת שמים ועבודת ה', והיום היא מורה באותו סמינר.
אמא שלה, שסיפרה את הסיפור, הוסיפה ואמרה: "תראו מה זה, הרב עובדיה הבטיח לפני שהבת שלי נולדה, שהוא ידאג לה. הוא בכלל לא הכיר אותי כשהבטיח את ההבטחה הזאת. שבע עשרה שנים אחר כך, כאשר התעוררה הבעיה עם הבת, הקב"ה גלגל שמנהל הסמינר יפגוש את הרב עובדיה באקראי כביכול, והרב ידבר איתה ויצליח להפוך את הלב שלה לטובה. הוא באמת דאג לה, כפי שהבטיח!"
("שש באמרתך" עמ' קסא)

מילתא דבדיחותא

"ויאמר אברהם אל נעריו שבו לכם פה עם החמור" (כה, ב)
חז"ל (יבמות סב ע"א) דורשים על המילים "עם החמור" – "עם הדומה לחמור", ולמדו מכאן כי עבד אינו מתייחס אחר אביו.
והמפרשים כבר עמדו על השאלה, מדוע דוקא כאן, בעקדת יצחק, התחדשה ההלכה הזאת של "עם הדומה לחמור"?
התשובה לכך היא: כדי להגדיל את הניסיון!
אברהם אבינו יכול לחשוב מה יהיה עכשיו עם עם ישראל? הרי אני הולך עכשיו לשחוט את יצחק, אם כן ישמעאל יהיה אבי האומה הישראלית, הוא הממשיך, והרי ישמעאל הוא "עם הדומה לחמור", וממנו יצאו כלל ישראל?!
לכן גילו לאברהם דוקא כאן את ההלכה של "עם הדומה לחמור" כדי להגדיל לו את הקושי והניסיון שבעקידת יצחק ובהשארותו של ישמעאל, הדומה לחמור, לבדו. מה שמגדיל את החשש לעתידו של עם ישראל.
***
בדרך הלצה ביארו את הפסוק "כעת חיה ולשרה בן" הקב"ה אומר לאברהם כרגע יש לך בבית "חיה" (חמור) ולשרה יהיה לך ממנה "בן"...

שאלת חידוד

איתא בגמרא (שבת לג:) שלאחר י"ב שנה בא אליהו ועמד על פתח המערה וצעק שיודיעו לבר יוחאי שהגזירה בוטלה, עי' שם, למה הוא לא נכנס לומר להם פה אל פה?
תשובה:
אליהו הנביא היה כהן וחשש שמא יש טומאה בתוך המערה ולכן לא רצה להיכנס (הגר"ח קנייבסקי זצ"ל).
(גיליון "מים חיים")

לע"נ רבי אליהו בן יוסף זצ"ל | מרת בת שבע בת אסתר ע"ה | מרת חבצלת בת רחל ע"ה

עלון זה יוצא להצלחת
הרב הגאון **נצח** בן **תורקיה** שושנה
הדסה בת **פרוזה** שושנה **מהצרי**
לע"נ
ר' **סעדיה** בן **נחום**
תורקיה שושנה בת **מהדי**
יוסף בן ר' **סעדיה**
שלום בן ר' **סעדיה**
ת.נ.צ.ב.ה.

ולהצלחת
רבקה בת **הדסה** והילדים
אהוד יצחק בן **הדסה** והילדים
מרים בת **הדסה** והילדים
משה בן **הדסה**
חדוה בת **הדסה** והילדים
רינה בת **הדסה**
ברכה בת **הדסה**
שמעון אלעזר בן **הדסה**
שלמה דוד בן **הדסה**
חנה מרים בת **ברכה**
יעקב בן **חנה מרים**

להצלחת שלמה בן יהודית ומשפ'
לע"נ ר' שלמה בן סעדה ז"ל
ר' חביב בן חביבה ז"ל
מרת אסתר בת זוהרה ע"ה
מרת יונה אדל בת נעמה ע"ה

להערות, הארות והוספת חידושים:
lehitaden@gmail.com
לקבלת העלון במייל-שלח בקשה ל:
halachayomit@gmail.com

הודעה משמחת
התקבלה תרומה לחלוקת הספרים: **"להתעדן באהבתך"**
הספרים יחולקו לבתי מדרשות מרכזיים וישיבות על ידי הגבאים (או באישורם)
לקבלת הספרים: 052-7179954

ניתן להשיג את הספרים בשעות הערב בב"ב בטל: 052-7179954
• **ירושלים** – 02-6513701 • **נתניה** – 055-6683104
'כתיבתם של חידושי תורה והפצתם מהוה קידוש ה' גדול, ויש בכך כדי להציל מהמחלה הנוראה'.
(מדברי מרן הגר"ח קניבסקי זצוק"ל-) הרוצים לזכות את הרבים בהפצת העלון, להנצחות ולתרומות, טל: 052-7179954